

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta

KH 23.03.2026 § 65
91/03.00.00/2026

Valmistelija

Kaavoitusjohtaja Ulla-Maija Humppi

Johdanto

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta.

Uudessa laissa säädettäisiin voimalan omistajan velvollisuudesta purkaa käytöstä poistettu maatuulivoimala ja palauttaa puretun tuulivoimalan sijaintipaikka voimalan rakentamista edeltäneeseen tilaan. Purkamisen kustannusten kattamista turvaisi maatuulivoimalan rakentamishankkeeseen ryhtyvän velvollisuus antaa kunnan rakennusvalvontaviranomaisen hyväksi vakuus purkamistoimien varmistamiseksi.

Vuokramaalla sijaitsevan maatuulivoimalan purkamisesta vastaisi voimalan sijaintipaikan kunta, jos voimalan omistaja laiminlöisi purkamiseen liittyvät velvoitteensa ja jos purkamisen kustannuksia ei voitaisi kattaa uudessa laissa tarkoitetulla purkuvakuudella.

Rakentamislakiin lisättäisiin säännökset maatuulivoimalan purkamisluvasta. Lisäksi lakiin tehtäisiin muita uuden lain säätämisestä johtuvia täsmennyksiä ja teknisluonteisia muutoksia.

Esitysluonnoksessa ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027. Purkuvakuutta ja kunnan toissijaista purkamisvelvollisuutta koskevia säännöksiä sovellettaisiin kuitenkin vain tuulivoimaloihin, joita koskevaa rakentamislupaa haettaisiin aikaisintaan vuonna 2028.

Tausta

Esitys perustuu pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman (Vahva ja välittävä Suomi, 20.6.2023) kirjaukseen, jonka mukaan tuulivoimarakentamisen oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi hallitus toteuttaa purku- ja ennallistamisvelvoitteen käyttöönoton kattavasti, mukaan lukien rahasto.

Tuulivoimaloiden rakentamisesta ja purkamisesta ei ole voimassa kattavaa erityislainsäädäntöä. Purkamiseen liittyvät oikeudelliset kysymykset ratkaistaan osapuolten välisten sopimusten sekä yleisen rakentamista, jätehuoltoa ja ympäristönsuojelua koskevan lainsäädännön perusteella.

Nykytilan epäkohdat (HE-luonnos: 2.6, tiivistelmä)

Käytöstä poistettu tuulivoimala on purettava ympäristö- ja turvallisuussyistä sekä alueen jatkokäytön turvaamiseksi viimeistään voimalan teknisen käyttöiän päättyessä. Purkamisesta vastaa voimalan omistaja, mutta nykyinen lainsäädäntö ei huomioi riittävästi tuulivoimaloiden purkamiseen liittyviä erityiskysymyksiä tai vastuunjakoja eri osapuolten välillä.

Rakentamislaki mahdollistaa purkamista koskevien määräysten antamisen rakentamisluvassa, mutta laissa ei ole tuulivoimaloiden purkamista, purkamisvelvollisuutta tai valvontaa koskevia tarkempia säännöksiä. Myös jätelainsäädännön soveltaminen purkutilanteissa on osin tulkinnanvaraista, ja tuulivoimayhtiön laiminlyödessä velvoitteensa vastuu purkamisesta ja jätehuollosta voi joissakin tilanteissa kohdistua maanomistajaan tai kuntaan.

Koska sääntely on yleisluonteista, tuulivoimayhtiöiden ja maanomistajien väliset sopimukset ovat keskeisessä asemassa purkamiseen liittyvien vastuiden määrittelyssä. Sopimuskäytännöt vaihtelevat kuitenkin paljon, eikä purkukustannuksia turvaavaa vakuutta edellytetä laissa.

Lainsäädännössä ei myöskään ole selkeästi määritelty voimaloiden perustusten purkamisen tasoa. Perustukset on usein jätetty paikalleen ja maisemoitu, mutta purkamisen laajuus vaikuttaa merkittävästi kustannuksiin. Epäselvä sääntely voi vaikeuttaa kustannusten perimistä voimalatoiminnan harjoittajilta ja johtaa tilanteisiin, joissa vastuu jää viime kädessä maanomistajalle tai kunnalle.

Tavoitteet

Käytöstä poistettu maatuulivoimala on purettava ympäristön hyvän tilan sekä maanomistajan aseman ja alueen jatkokäyttömahdollisuuksien turvaamiseksi. Esityksen tavoitteena on säätää tuulivoimaloiden purkamisvastuusta kattavin, selkein ja ennakoitavin laintasoin säännöksiin sekä varmistaa oikeusvarmuuden ja eri osapuolten oikeusturvan toteutuminen erilaisissa tuulivoimalan purkamisen tilanteissa.

Saarijärven kaupungin lausunto ja sen perustelut

Lähtökohtaisesti ***Laki käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta*** on laadittu kuntien kannalta erittäin epäedullisena, kalliina sekä kuntien resurssien kannalta käytännössä liian haasteellisenä lakiehdotuksena. Kunnilla ei ole tuulivoimaloiden purkuvakuuksiin tai purkamistoimiin liittyvää ammattiosaamista eikä myöskään ko. liiketoiminta kuulu kuntien palvelutehtäviin.

Lakiehdotuksen lähtökohdan tulisi olla se, että aina viimekädessä tuulivoimayhtiöt, jotka tekevät myös tuulivoimaloiden investointipäätökset sekä rakentavat voimalat, vastaavat myös voimaloiden purkamisesta joka tilanteessa.

Tämä edellyttää esimerkiksi sitä, että Suomessa tulisi olla tuulivoimayhtiöiden (perustamis- ja ylläpitovelvollisuuksiin kuuluva) tuulivoimaloiden purkutoimintaa valvova yhtiö, joka hoitaa ns. purkamisriskirahastoa ja jonne vakuudet asetetaan ja jonka toimintaa esim. lupa- ja valvontavirasto, AVI tai elinvoimakeskukset valvovat.

Kyseinen rahastoyhtiö olisi velvollinen myös hoitamaan voimaloiden purkuvakuuksien realisoinnin sekä voimaloiden purkamiset tarvittaessa.

Mikäli tällaiseen valvontarahastoon purkuvakuuden merkitseminen jätetään kuntien rakennusvalvonnan hoidettavaksi rakentamis- lupavaiheessa, vakuussummat tulisi määrätä valtion säännöksillä; kunnilla ei ole mahdollisuutta hoitaa vakuussummien riittävyyden arviointia.

Kunnat laativat tuulivoimaosayleiskaavat osana koko valtion energiahuollon turvaamista ja ottavat myös tuulivoimaloiden haittavaikutukset alueelleen. Kunnat eivät kuitenkaan tee voimaloiden investointipäätöksiä, investointien riskianalyysyjä eivätkä rakenna tai hoida voimaloiden purkamista. Siten on virheellinen lähtökohta osoittaa kunnille viimekädessä kokonaisvastuu voimaloiden purkamista koskien. Tuulivoimaloiden purkaminen ei kuulu kuntien palvelutehtäviin.

Laadittu lakiehdotus koskenee vain uusia voimaloita eli jo toteutuneiden tai luvitettujen voimaloiden osalta purkamisen vastuuasiat jäävät edelleen epäselviksi. Siten olisi edelleen perusteltua, että myös jo rakennettujen voimaloiden purkamisen sekä purkuvakuuksien valvonta osoitetaan edellä mainitulle yhtiölle, jolle kuuluisi tuulivoimayhtiöiden voimaloiden purkamistoiminnan valvonta.

Lakiehdotuksen vaikutusarviointi on riittämätön eikä siinä huomioida riittävästi kunnille kohdistuvan hallintotyömäärän kasvua sekä työtaakkaa. Jos kuntien rakennusvalvonnan tulisi määrätä purkuvakuuksien asettamisesta sekä purkuvakuuksien realisoinnista, työtehtävät olisivat ammattiosaamisen kannalta vaativia sekä työajan osalta mittavia.

Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti kuntien toimintaedellytyksiä vahvistetaan jatkamalla normien purkamista nykyisestä kuntien tehtäväkentästä. Esityksen mukainen laki toisi kunnille lisätehtäviä.

Saarijärven kaupunki korostaa lausunnossaan, että koko lakiehdotus on ongelmallinen lähtökohdiltaan.

Säännösten yksityiskohtaisista korjaustarpeista kaupunki toteaa seuraavaa:

Voimaloiden perustusten purkamissyvyys

Mikäli kuntien rakennusvalvonnan veloitetaan ratkaisevan voimaloiden perustusten purkamissyvyyttä, lakiehdotuksen 3 § tulee täydentää seuraavalla momentilla (alleviivattu osuus):

”Voimaloiden omistajan on toimitettava purkamislupahakemukseen liittyen perustusten purkamisen ympäristövaikutusten arviointi, jossa on arvioitu perustusten purkamissyvyyden ympäristövaikutukset sekä esitetty purkamissyvyyden suositukset. Vaikutusarviointiin tulee liittää lupa- ja valvontaviraston lausunto ennen sen jättämistä.”

Purkuvakuuden asettaminen

Lakiehdotuksen 6 §:n 3. momentin mukaisesti: *”Jos voimalan omistaja vaihtuu, kunnan rakennusvalvontaviranomaisen on hakemuksesta vapautettava vakuus, kun voimalan uusi omistaja on asettanut vakuuden 2 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimien varmistamiseksi.”*

Purkuvakuuden asettamiseen liittyen lakiehdotuksen tulisi sisältää sellainen ratkaisu, jossa purkuvakuus säilyisi voimalakohtaisesti voimalan omistuksen vaihtuessa. Vakuussumma tulisi kirjata esim. kiinteistötietojärjestelmään tai ko. purkuvakuusrahosta hoitavan tahon toimesta niin, että purkuvakuuden siirto toteutuu automaattisesti omistajavaihdosten yhteydessä.

Rakentamislupa myönnetään kuitenkin pääsääntöisesti vain kerran voimaloille. Lakiehdotuksen mukainen säännös, jossa rakennus-

valvonnan tulee vapauttaa vakuus omistajavaihdoksen yhteydessä, on liian haasteellinen valvonnan ja seurannan kannalta. Lakiehdotus on myös epäselvä uuden omistajan uuden vakuuden asettamisen osalta; säännöksen 4 §:n mukaisesti:

"Voimalan rakentamishankkeen valmistuttua vakuuden asettamisesta vastaa voimalan omistaja."

"Kunnan rakennusvalvontaviranomainen määrää vakuudesta rakentamislupapäätöksessä. "

Ennen 31.12.2027 vireilletulleiden lupahakemusten ja jo toteutuneiden voimaloiden purkuvakuussäätely

Lakiehdotus ei sisällä ns. "vanhojen" voimaloiden purkuvakuuksien säätelyä eli näiden voimaloiden osalta purkamiseen liittyvät vastuut ja velvollisuudet ovat epäselviä. Lakiehdotusta tulee täydentää tältä osin esim. että valtakunnallinen purkuvakuuksia valvova rahasto voisi tarkistuttaa voimaloiden vakuussummat sekä vaatia niiden täydentämistä esim. yhteistyössä kuntien kanssa (esim. rakentamisluvan muutoksen kautta purkuvakuuden asettaminen).

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Satu Autiosalo

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa lausuntonaan esittelytekstiin sisältyvän lausunnon perusteluineen koskien lakiluonnosta käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta sekä rakentamislain muuttamisesta.

Käsittely

Puheenjohtaja avasi asiasta keskustelun.

Keskustelun aikana Onni Moisio teki seuraavan lisäsehdotuksen:

"Kaupunki pitää erityisen ongelmallisena lakiehdotuksen säännöstä, jonka mukaan vuokramaalla sijaitsevan tuulivoimalan purkamisesta vastaa viime kädessä sijaintipaikan kunta, jos omistaja laiminlyö velvoitteensa eikä purkuvakuus kata kustannuksia. Tämä asettaa kunnan kestävämmään asemaan, sillä se joutuu hoitamaan kalliin purkamisen ja ennallistamisen ilman hallussaan olevaa maata alueen jatkokäyttöä tai myyntiä varten.

Jotta kunnan vastuu jäisi aidosti toissijaiseksi ja riskit minimoituisivat, lakiehdotukseen tulisi tutkia mahdollisuus lisätä säännös, jonka mukaan purkamisvastuun realisoituessa kunnalle purettavan tuulivoimalan maakiinteistö siirtyy automaattisesti kunnan omistukseen (esim. lunastustoimituksella tai lain nojalla korvauksetta/nimelliskorvauksella). Näin kunta saisi vastinetta taakalleen alueen mahdollisesta jatkohyödyntämisestä, mikä tasapainottaisi maanomistajan, tuulivoimayhtiön ja kunnan asemaa."

Miikkael Reiman kannatti Moisioin lisäystä. Kaupunginhallitus hyväksyi lisäyksen yksimielisesti.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa lausuntonaan kokouksessa täydennetyn lausunnon.

Liitteet

- Liite 1 Ympäristöministeriön lausuntopyyntö luonnos esitykseksi laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta (VN/7272/2024)
- Liite 2 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta
- Liite 3 Liite: Ympäristöministeriön lausuntopyyntöön koskien hallituksen esitysluonnosta laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä rakentamislain muuttamiseksi, maatuulivoimalan rakentamista koskevaan lupahakemukseen liitettävä selvitys voimalan purkamisen kustannuksista

Otteen oikeaksi todistaa

24.03.2026

Minna Jaakkola
hallintosihteeri
Saarijärven kaupunki

Saarijärven kaupunki

Ote pöytäkirjasta

Kaupunginhallitus

§ 65

23.03.2026

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 65

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.